

Kutatói pályára felkészítő akadémiai ismeretek modul

Környezetgazdálkodás Modellezés, mint módszer bemutatása

KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁSI AGRÁRMÉRNÖK MSC

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Modellezés az agrometeorológiában I.

7. lecke

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

A modellek csoportosítása:

- A forma, a felépítés szerint
 - anyagi (fizikailag előállított) modell (vagy a növény /növényállomány kicsinyített mása/, vagy az éghajlat /fitotron/ nem tanulmányozható eredeti alakjában)
 - gondolatilag megvalósított modell (a folyamatok matematikai képletekkel való leírása /számítógépes modellek/)

- A modell tartalma szerint
 - szubsztanciális (biológia)
 - strukturális
 - funkcionális

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

- A modellek időbeli viselkedése alapján
 - stacionárius
 - dinamikus

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

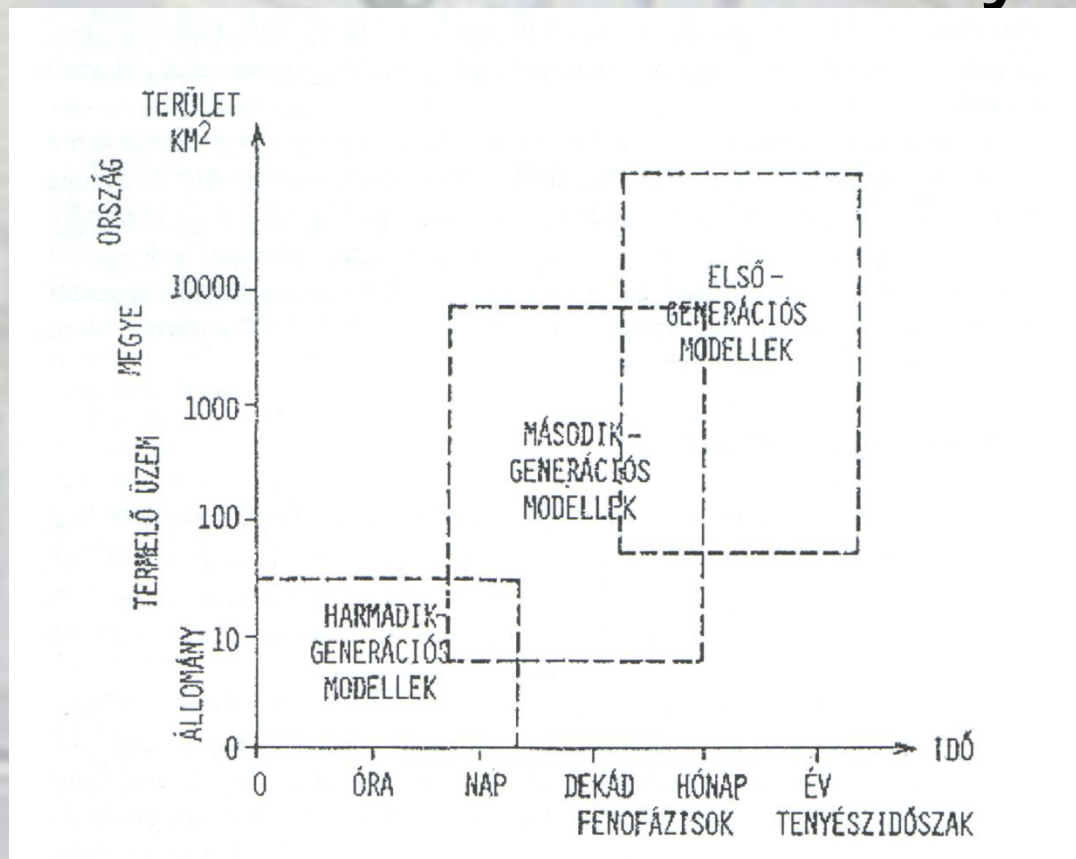
Térbeli és időbeli alkalmazhatóság

- Modellgenerációk:

- 1. generációs modellek: 100 km²-nél nagyobb területre és dekádnál hosszabb időtartamra vonatkoznak (pl. havi adatokkal, fenofázisra vagy vegetációs periódusra vonatkozó adatokkal dolgoznak).
- 2. generációs modellek: 10-10.000 km² közötti területnagyságra és nap, dekád vagy hónap hosszúságú időtartamra vonatkoznak.
- 3. generációs modellek: kis területre és rövid időtartamra vonatkoznak (max. 50 km², óra vagy nap). E modellektől várható a talaj-növény-légkör rendszer legrészletesebb leírása, de előrejelzésre kevésbé alkalmasak.

Az agrometeorológiai modellek tér- és időbeli osztályozása

Varga-Haszonits Z. –
Varga Z. - Lantos Zs.
/2004/

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

- Az agrometeorológiai gyakorlatban két csoportba osztjuk a (gondolati) növény-talaj-időjárás modelleket: termésbecslő és tranziens (transzfer) modellek.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Termésbecslő modellek

A növény növekedését, fejlődését kívánja leírni elsősorban abból a célból, hogy főleg (részben prognosztizált) meteorológiai adatok alapján a növény növekedésére, fejlődésére előrejelzést, prognózist adjon.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

- Típusai: statisztikai modellek
agroklimatológiai analízis
szimulációs modellek
(SIRIUS, WOFOST, DSSAT,
CROPSYST, CERES, stb.)
- Becsli: termésmennyiség, biomassa
mennyisége, érés időpontja,
érésdinamika.

Statisztikus modellek

- Az időjárási paraméterek és a növényi jellemzők közötti kapcsolatot csak a matematikai statisztika eszközeivel vizsgálják.
- Minden előzetes elemzés nélkül egyszerűen párba állítja a meteorológiai változókat és a növényi jellemzőket.
- Rendszerint első generációs modellek, hosszabb időtávra és nagyobb területre vonatkoznak.
- A független változó (prediktor) és a függő változó (prediktandus) közötti összefüggést regresszióval írja le.

Analízis modellek

- Átmenetet képeznek a statisztikus és a szimulációs modellek között.
- A termésátlag-időjárás kapcsolatot előzetes (homogenitási) elemzésnek vetik alá, s meghatározzák a jó vagy rossz termést adó időjárásokat, illetve az azokat leíró meteorológiai adatkombinációkat.

Modellezés az agrometeorológiában II.

8. lecke

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Szimulációs modellek

- Növekedésanalízis+a fotoszintézis és a légzés modellezése
- Nemcsak a termést, hanem pl. a keletkező biomassa mennyiségét is meg tudják adni, és a tenyésztési időszaknál rövidebb periódusra is alkalmazhatók.
- Kiépítése során a különböző részkapcsolatokat, szubmodelleket kapcsolják össze növény-talaj-időjárás szimulációs modellbe.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Tranziens modellek

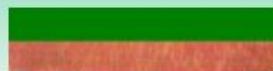
- A Föld-légkör rendszerben a végbemenő folyamatok nagymértékben a felszín milyenségétől, valamint a felszín közelében lejátszódó kicserélődési folyamatoktól függnnek.
- A növényállomány a talaj-közelben végbemenő folyamatokat erőteljesen befolyásolja, s sok esetben rajta keresztül megy végbe az átvitel (anyag: vízgőz, szén-dioxid, energia: be- és kisugárzás).

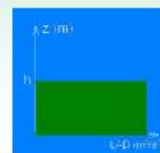

Növényi mikroklíma szimuláció

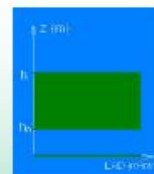
Big leaf

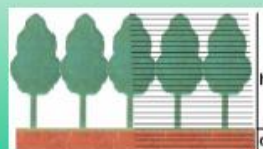
One layer

"Sandwich"

Multilayer

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

- A növényállomány, mint a felszíni határréteg része, nemcsak a mikro-körülményeket befolyásolja, hanem meghatározó szerepet játszik a Föld általános légkörzésében is.
- Így mind mikro-, mind makro-megfontolásból meg kell határoznunk az állományban és az állomány felett lezajló átviteli folyamatokat a talajtól szabad, a felszíntől már nem befolyásolt légrétegig.

- A növényállomány által leginkább befolyásolt meteorológiai elemek, amelyek zavartalan körülmények között mért értéke az állomány felett vagy azon belül változik:
 - a sugárzás és a megvilágítottság,
 - a szélesebesség,
 - a CO₂ koncentráció,
 - a hőmérséklet,
 - a légnedvesség,
 - a talajra lejutó csapadék.

- Az átviteli folyamatok vizsgálatakor a növényállományban lezajló energia, tömeg és szélesebesség momentumátadási folyamatokat kívánjuk megadni, a szabad légkör és a növényállománnyal borított felszín között.

- A modell felépítése:
 - Léggöri határfeltételek:
 - léghőmérséklet,
 - gőznyomás,
 - szélesebesség,
 - a felszínre eső sugárzás komponensei,
 - direkt sugárzás, rövid- és hosszúhullámú rész,
 - diffúz sugárzás, rövid- és hosszúhullámú rész,
 - csapadék

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

- A felszínt borító állományt morfológiailag két csoportra osztjuk:
- fák és bokrok,
 - fűfélék és más lombhullatók

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

A növényállományok mikroklímáját szimuláló modellek csoportjára példaként említhetjük *Goudriaan* (1977) modelljét, valamint a *Mihailovic* és *Eitzinger* (2006) által növényhőmérséklet és állományhőmérséklet szimulálására alkalmazott modellt.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Mikroklíma szimuláció

Szimuláció | Paraméterek | Függvények | Változók | Eredmények

Növényállomány mikroklímájának szimulációja

Keszthely, 1999. 07.

Goudriaan CMSM modelljének adaptációja

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Debrecen Egyetem
Mezőgazdaság- Élelmiszertudományi és
Környezetgazdálkodási Kar

Pannon Egyetem
Georgikon Kar

Köszönöm a figyelmet!

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg